

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ
РОБОТИ З ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА/АБО
ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ "МИСТЕЦТВО"**

для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
3 курс

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)
Спеціалізація	-
Освітня програма	Мистецтво в закладах освіти педагогіки
ННІ	

Укладачі:
к.п.н. доцент Піддубна Оксана,
к.п.н. доцент Шостачук Тетяна,

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
Протокол від «12» травня 2026 р. № 16
Завідувач кафедри ___ Оксана ПІДДУБНА

УДК 378.147:7.071.2

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 11 від «29» травня 2026 р.)

Рецензенти:

Галина БУЧКІВСЬКА – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Любов КРАЙЛЮК – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету.

Наталія КОЛЕСНИК – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Методичні рекомендації щодо написання курсової роботи з образотворчого мистецтва та/або інтегрованого курсу «Мистецтво» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А4.12 Середня освіта (Мистецтво в закладах освіти), 3 курс / уклад. О. М. Піддубна О.М., Т. В. Шостачук. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2026. 32 с.

© Піддубна О. М., 2026

© Шостачук Т. В., 2026

© Житомирський державний
університет імені Івана Франка, 2026

ЗМІСТ

1.	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2.	КОМПЕТЕНТНОСТІ, ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	6
3.	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ	10
4.	ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ З ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА/АБО ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ "МИСТЕЦТВО"	12
5.	ПЕРЕВІРКА ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ	18
6.	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	20
7.	ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ КУРСОВИХ РОБІТ З ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА/АБО ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ "МИСТЕЦТВО"	23
8.	ДОДАТКИ	26

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації щодо написання та оформлення курсової роботи з образотворчого мистецтва та/або інтегрованого курсу «Мистецтво» розроблено відповідно до «Положення про курсову роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка», яке ґрунтується на чинній нормативно-правовій базі Міністерства освіти і науки України. Зокрема, враховано положення Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Статуту Житомирського державного університету імені Івана Франка, а також інших нормативних документів, що регламентують організацію освітнього процесу у зазначеному закладі вищої освіти.

Курсова робота з образотворчого мистецтва та/або інтегрованого курсу «Мистецтво» розглядається як індивідуальне навчально-дослідницьке завдання, яке передбачає творче та/або репродуктивне розв'язання конкретних професійно орієнтованих завдань у сфері педагогічної діяльності майбутнього фахівця. Виконання курсової роботи здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, із застосуванням елементів наукового дослідження, під науково-методичним керівництвом викладача та відповідно до визначеного індивідуального завдання, з урахуванням сформованих компетентностей.

У процесі проєктування освітньої програми «Мистецтво в закладах освіти» та розроблення навчального плану було враховано дидактичну доцільність виконання курсової роботи: її не передбачено для першого та другого курсів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, а також для випускних семестрів зазначеного рівня. Виконання курсової роботи здійснюється упродовж шостого семестру відповідно до навчального плану освітньої програми «Мистецтво в закладах освіти».

Написання курсової роботи спрямоване на розширення та поглиблення теоретичних знань здобувачів вищої освіти, розвиток умінь їх практичного застосування, а також формування навичок самостійного розв'язання конкретних професійних завдань. У процесі виконання курсової роботи здобувач має можливість узагальнити, систематизувати та закріпити компетентності, визначені освітньою програмою «Мистецтво в закладах освіти», зокрема в межах освітніх компонентів «Методика викладання інтегрованого курсу "Мистецтво"» та «Методика викладання образотворчого мистецтва». Крім того, курсова робота сприяє формуванню дослідницьких умінь, зокрема навичок пошуку, відбору, аналізу та інтерпретації навчальної і наукової літератури, розвитку критичного мислення, здатності до формулювання обґрунтованих висновків, а також уміння презентувати результати власної дослідницької діяльності.

Тематика курсової роботи може охоплювати дослідження особливостей розвитку образотворчого мистецтва, аналіз технологічних аспектів виконання художніх робіт у різних техніках тощо. Водночас обов'язковою умовою є наявність методичної (педагогічної) складової, що передбачає інтеграцію обраної теми або проблематики у контекст сучасного освітнього простору, з урахуванням специфіки професійної діяльності майбутнього педагога.

Курсова робота виконується державною мовою – українською.

Бібліографічні описи у списку використаних джерел і літератури подаються мовою оригіналу. В основному тексті роботи допускається використання цитат мовою оригіналу у випадках, коли об'єктом дослідження є іншомовний матеріал (зокрема мистецькі твори), однак такі цитати обов'язково супроводжуються перекладом державною мовою, який подається у квадратних дужках безпосередньо після цитати із зазначенням перекладача. Використання іншомовних наукових текстів без перекладу є неприпустимим, за винятком випадків застосування усталеної спеціальної термінології.

Відповідальність за достовірність наведених у курсовій роботі відомостей, фактичного матеріалу, правильність інтерпретацій та обґрунтованість висновків несе здобувач вищої освіти – автор роботи.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань А Освіта, спеціальність А4 Середня освіта, предметна спеціальність А4.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво) освітньої програми «Мистецтво в закладах освіти», написання курсової роботи з освітніх компонент «Методика викладання інтегрованого курсу "Мистецтво"», «Методика викладання образотворчого мистецтва» оволодіти наступними компетентностями та програмними результатами навчання.

Інтегральна компетентність.

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Спеціальні фахові компетентності (ФК)

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК 4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК 8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Спеціальні предметні компетентності (ПК)

ФК 1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

Спеціальні предметні компетентності (ПК)

ПК 2. Здатність застосовувати знання термінології традиційних та цифрових видів образотворчого мистецтва в освітній, науковій і художньо-творчій діяльності.

ПК 4. Здатність характеризувати історичні віхи еволюції образотворчого мистецтва й адекватно оцінювати наявні артефакти за об'єктивними критеріями їх художності.

ПК 6. Здатність до організації, управління і моніторингу якості художньо-творчих та мистецько-освітніх проєктів.

ПК 7. Здатність застосовувати сучасні дослідницькі методи в образотворчій та художньо-педагогічній діяльності.

ПК 8. Здатність до глибокого засвоєння аксіології образотворчого мистецтва й аналізу його національних рис у контексті традиціоналізму і новаторства.

ПК 14. Здатність до творчого проектування, змістовного наповнення та оформлення позакласних та позашкільних музично-виховних та мистецьких заходів (лекції-концерти, концерти, музично-літературні вітальні, мистецькі конкурси, музичні квести, інші форми учнівської музичної та мистецької творчості).

Програмні результати навчання

РН 1. Відтворює основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН 4. Здійснює добір і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінює результати їх навчання та ефективність уроку.

РН 5. Вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН 8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН 9. Застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

РН 10. Демонструє володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

ПР 1. Знає теорію та історію образотворчого мистецтва та методики його викладання в закладах загальної середньої освіти.

ПР 2. Володіє поняттєво-термінологічним тезаурусом образотворчого мистецтва, психологією художньої творчості та художньою педагогікою.

ПР 3. Уміє знаходити й опрацьовувати візуальні і літературні джерела та ефективно використовувати їх в мистецько-освітній, науковій і художньо-творчій діяльності.

ПР 11. Уміє прогнозувати та коригувати індивідуальні траєкторії художньо-творчого розвитку школярів, зокрема з особливими освітніми потребами.

ПР 13. Уміє прищеплювати учням художні цінності традиційних і сучасних напрямів національного образотворчого мистецтва.

ПР 14. Уміє створювати безпечні умови в мистецько-освітньому середовищі закладів середньої освіти.

ПР 15. Розуміє, пояснює і транслює духовні, національні, етико-естетичні, мистецькі цінності в навчально-виховну діяльність вчителя музичного мистецтва.

ПР 16. Пояснює та оперує базовими категоріями вітчизняної та світової музичної педагогіки, сучасної педагогіки мистецтва, музикології, мистецтвознавства, технологій музично-педагогічної та мистецько-інформаційної діяльності.

Відповідність компетентностей

Компетентність	Зміст самостійної роботи	Конкретні види діяльності	Результат формування
ІК 1.	Комплексне опрацювання теоретико-методичних засад мистецької освіти; інтеграція знань з педагогіки, психології та мистецтвознавства	Аналіз наукових джерел; розробка методичної частини курсової роботи; вирішення педагогічних ситуацій	Здатність розв'язувати складні професійні завдання в умовах сучасної мистецької освіти; сформована інтегрована професійна компетентність
ЗК 1.	Опрацювання теоретичних основ мистецтва та педагогіки; узагальнення наукових підходів	Порівняльний аналіз мистецьких явищ; систематизація інформації	Сформоване аналітичне та критичне мислення
ЗК 3.	Формування навичок наукового мовлення у сфері мистецтва	Написання курсової роботи; підготовка доповіді та презентації	Здатність до професійної комунікації в усній і письмовій формах
ЗК 4.	Пошук, аналіз і обробка мистецтвознавчої та педагогічної інформації	Робота з науковими джерелами, електронними ресурсами	Сформована інформаційно-цифрова компетентність
ЗК 8.	Вивчення історії мистецтва та його ролі в культурі	Аналіз художніх творів; інтерпретація культурних явищ	Розуміння культурних і духовних цінностей суспільства
ЗК 10.	Ознайомлення з різними художніми традиціями	Порівняння мистецьких стилів різних культур	Формування толерантності та поваги до культурного різноманіття
ФК 1.	Вивчення методики викладання мистецтва	Розробка уроків, методичних матеріалів	Здатність застосовувати знання у педагогічній практиці
ПК 2.	Засвоєння понятійного апарату мистецтва	Використання термінів у науковому тексті та аналізі	Сформована професійна мова
ПК 4.	Вивчення етапів розвитку мистецтва	Аналіз творів різних епох	Сформована мистецтвознавча компетентність
ПК 6.	Вивчення принципів організації творчої діяльності	Розробка мистецьких проєктів, планів заходів	Здатність до організації освітньо-мистецької діяльності
ПК 7.	Опрацювання методів наукового дослідження	Проведення дослідження в курсовій роботі	Сформовані дослідницькі вміння
ПК 8.	Аналіз ціннісного змісту мистецтва	Інтерпретація художніх творів	Сформоване естетичне та ціннісне мислення
ПК 14.	Вивчення форм позакласної діяльності	Розробка сценаріїв мистецьких заходів	Здатність до творчої організації освітнього процесу

Відповідність програмних результатів

ПРН	Зміст самостійної роботи	Конкретні види діяльності	Результат формування
РН 1.	Опрацювання психолого-педагогічних засад мистецької освіти; вивчення вікових та індивідуальних особливостей учнів	Аналіз педагогічної та психологічної літератури; характеристика вікових особливостей учнів; врахування їх у розробці уроків	Здатність організувати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів
РН 4.	Вивчення сучасних методик і технологій навчання мистецтва	Розробка уроків із застосуванням інноваційних технологій; аналіз ефективності занять	Сформована методична компетентність та здатність оцінювати ефективність навчання
РН 5.	Дослідження виховного потенціалу мистецтва	Розробка виховних завдань; інтеграція виховного компоненту в уроки	Здатність формувати цінності та мотивувати учнів до розвитку
РН 8.	Формування навичок наукового мислення і аргументації	Написання курсової роботи; підготовка доповіді; захист	Здатність до наукової комунікації та аргументації
РН 9.	Вивчення цифрових інструментів у мистецькій освіті	Створення презентацій; використання ІКТ у навчанні	Сформована цифрова компетентність
РН 10.	Опрацювання наукових джерел і ресурсів	Пошук, аналіз і систематизація інформації; оформлення списку літератури	Сформовані дослідницькі навички
ПР 1.	Вивчення теорії та історії образотворчого мистецтва	Аналіз мистецьких творів різних епох і стилів	Сформовані системні знання з мистецтва
ПР 2.	Засвоєння професійної термінології	Використання термінів у науковому тексті та аналізі	Сформована професійна мовна компетентність
ПР 3.	Опрацювання візуальних і текстових джерел	Підбір ілюстрацій; аналіз матеріалів	Інформаційна та аналітична компетентність
ПР 11.	Вивчення індивідуальних особливостей учнів	Розробка диференційованих завдань	Здатність до індивідуалізації навчання
ПР 13.	Дослідження ролі мистецтва у вихованні	Розробка естетичних завдань	Сформоване естетичне виховання
ПР 14.	Вивчення умов організації навчання	Планування безпечної роботи з матеріалами	Забезпечення безпечного освітнього процесу
ПР 15.	Аналіз культурних і духовних цінностей	Інтерпретація мистецтва у навчанні	Сформований ціннісно-світоглядний підхід
ПР 16.	Вивчення мистецтвознавчих категорій	Використання понять у аналізі	Сформоване системне мислення

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Для здійснення науково-методичного керівництва курсовими роботами призначаються науково-педагогічні працівники кафедри образотворчого мистецтва та дизайну, які забезпечують консультативний супровід здобувачів вищої освіти на всіх етапах виконання роботи, здійснюють контроль за її виконанням, аналізують проміжні результати, а також надають рекомендації щодо підготовки до публічного захисту.

Тематика курсових робіт повинна відповідати актуальним науковим і педагогічним проблемам освітньої програми та бути спрямованою на вирішення конкретних практичних професійних завдань у галузі мистецької освіти. Перелік тем курсових робіт затверджується на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну до початку навчального року. З метою забезпечення відповідності змісту курсових досліджень сучасним освітнім тенденціям і потребам професійної діяльності, тематика курсових робіт щорічно коригується з урахуванням накопиченого на кафедрі досвіду, пропозицій науково-педагогічних працівників, побажань здобувачів вищої освіти, а також рекомендацій роботодавців.

Здобувачу вищої освіти надається право самостійного вибору теми курсової роботи із затвердженого переліку. Крім того, допускається можливість запропонування власної теми дослідження за умови належного обґрунтування її актуальності та доцільності, а також за погодженням із науковим керівником.

Контроль за процесом написання курсової роботи здійснюється науковим керівником, який координує діяльність здобувача вищої освіти, здійснює систематичний моніторинг стану виконання роботи та забезпечує методичну підтримку.

Процес виконання курсової роботи передбачає послідовну реалізацію таких основних етапів:

- вибір теми курсової роботи;
- розроблення та погодження плану виконання курсової роботи;
- підбір, систематизація та критичний аналіз наукових і навчальних джерел за темою дослідження;
- формування структури та змістового наповнення роботи відповідно до затвердженого плану, написання основних розділів, узагальнення результатів і формулювання висновків;
- подання завершеного тексту курсової роботи науковому керівнику для перевірки;
- здійснення перевірки роботи на академічну доброчесність (у тому числі на унікальність тексту);
- підготовка презентаційних матеріалів для захисту;
- публічний захист курсової роботи.

Упродовж одного місяця з моменту затвердження теми курсової роботи здобувач вищої освіти зобов'язаний подати науковому керівнику розгорнутий план роботи, а також здійснити попередній огляд і аналіз опрацьованих джерел

та літератури. Подальше написання основних розділів курсової роботи реалізується здобувачем вищої освіти шляхом формування індивідуальної освітньої (дослідницької) траєкторії, що передбачає можливість інтеграції результатів формальної, неформальної та інформальної освіти.

Курсова робота, закріплена за здобувачем вищої освіти, підлягає обов'язковій реєстрації у журналі обліку курсових робіт. Ведення та зберігання зазначеного журналу здійснюється в дирекції навчально-наукового інституту педагогіки відповідно до встановленого порядку документообігу.

Завершення написання курсової роботи передбачає її попереднє оцінювання науковим керівником, який визначає рівень готовності роботи до захисту, а також подальший її публічний захист.

Оцінка, отримана здобувачем вищої освіти за результатами виконання та захисту курсової роботи, може бути оскаржена відповідно до вимог «Положення про апеляцію в Житомирському державному університеті імені Івана Франка», що регламентує порядок подання та розгляду апеляційних звернень.

4. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна являти собою самостійне, завершене, логічно цілісне та структуроване наукове дослідження, виконане відповідно до вимог академічної доброчесності та методичних рекомендацій, і містити такі обов'язкові структурні елементи:

- титульний аркуш (Додаток 1);
- перелік умовних позначень, символів і скорочень (у разі потреби);
- зміст;
- вступ (актуальність теми, мета і завдання дослідження, об'єкт дослідження, предмет дослідження, методи дослідження, практичне значення дослідження, апробація результатів, публікації, структура і обсяг роботи);
- основну частину (розділи, підрозділи, а також висновки до кожного розділу);
- загальні висновки;
- список використаних джерел та літератури;
- додатки;
- акт перевірки на унікальність тексту курсової роботи;
- відгук наукового керівника.

Перелік умовних позначень, символів і скорочень (Додаток 2) містить прийняті у курсовій роботі малопоширені умовні позначення, символи, одиниці виміру, скорочення та спеціальні терміни. Пояснення таких позначень подається у вигляді окремого переліку, який розміщується безпосередньо після змісту, перед вступом, і починається з нової сторінки. Це забезпечує уніфікацію термінологічного апарату дослідження та полегшує сприйняття тексту.

Зміст курсової роботи (Додаток 3), який у загальній системі нумерації сторінок має порядковий номер 2, містить повний перелік структурних елементів роботи із зазначенням сторінок, на яких вони розміщені. До змісту включаються всі розділи, підрозділи, пункти та підпункти, а також перелік умовних позначень, символів і скорочень (за наявності), вступ, назви розділів і підрозділів, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел та літератури, додатки тощо. Така структура забезпечує логічну організацію матеріалу та зручність користування роботою.

Вступ є важливою складовою курсової роботи, у якій розкривається сутність і сучасний стан досліджуваної наукової проблеми (завдання), її теоретична та практична значущість, обґрунтовуються підстави та вихідні дані для розроблення теми, а також доводиться необхідність проведення дослідження. У вступі, як правило, послідовно висвітлюються такі елементи:

Актуальність теми дослідження відображає ступінь її важливості та відповідність сучасним потребам розвитку науки, освіти і практичної діяльності. Вона визначає місце обраної проблематики в системі наукових знань, окреслює співвідношення між уже відомими науковими результатами та тими аспектами, які потребують подальшого дослідження, а також обґрунтовує значущість отриманих результатів для відповідної галузі науки чи професійної практики.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження формулюється з урахуванням об'єкта вивчення і спрямовується на всебічне, об'єктивне та достовірне дослідження явища або процесу, їхньої структури, функціонування та взаємозв'язків на основі сучасних наукових підходів і методів пізнання. Формулювання мети повинно бути узгодженим із назвою курсової роботи та відображати не лише очікувані результати, а й загальну логіку їх досягнення. Відповідно до поставленої мети визначаються конкретні завдання дослідження, які подаються у логічній послідовності — від загальних до більш конкретних. Завдання мають чітко окреслювати етапи дослідження, способи, методи та засоби вирішення поставленої проблеми. Як правило, формулюється від трьох до п'яти основних завдань.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжують проблемну ситуацію і обрані для наукового аналізу.

Предмет дослідження – це конкретні аспекти, властивості або відносини об'єкта дослідження, які безпосередньо підлягають вивченню в межах обраної теми.

Матеріал дослідження передбачає зазначення обсягу проаналізованого матеріалу, його походження (зокрема географічного, історичного, культурного контексту, жанрової специфіки тощо), а також способів і методів його збирання.

Методи дослідження розглядаються, з одного боку, як способи організації науково-пізнавальної діяльності дослідника з метою виявлення закономірностей функціонування досліджуваного об'єкта, а з іншого – як сукупність прийомів, процедур і операцій, спрямованих на вивчення об'єкта дослідження та перевірку достовірності отриманих результатів.

Практичне значення дослідження полягає у визначенні можливостей використання отриманих результатів у науковій, освітній або професійній діяльності. У цьому розділі доцільно конкретизувати сфери застосування результатів, окреслити їх значення для розвитку теорії та практики відповідної галузі.

Апробація результатів дослідження передбачає відображення участі здобувача вищої освіти у науково-практичних заходах (конференціях, семінарах, конкурсах, курсах тощо), де було представлено результати дослідження. При цьому необхідно зазначати повні офіційні назви заходів, місце їх проведення (місто) та дати. Обов'язковою умовою для здобувачів, які претендують на оцінку «відмінно», є участь щонайменше в одній науковій конференції.

Публікації (не менше однієї тези для здобувачів, які претендують на оцінку «відмінно») відображають наявність результатів дослідження, оприлюднених у вигляді апробаційних, науково-популярних, консультаційних або науково-експертних матеріалів. До таких публікацій можуть належати матеріали у фахових виданнях України, а також у наукових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection.

Рекомендований обсяг вступу становить 2-3 сторінки.

Структура і обсяг роботи передбачає стислий опис побудови курсової роботи із зазначенням загальної кількості сторінок, кількості розділів, підрозділів, використаних джерел, а також наявності додатків, що забезпечує цілісне уявлення про обсяг і зміст дослідження.

Основна частина курсової роботи структурно складається з теоретичної та практичної складових, що забезпечують цілісне розкриття обраної теми дослідження. Виклад матеріалу в основній частині повинен свідчити про сформованість у здобувача вищої освіти навичок наукового мислення, зокрема здатності стисло, логічно, послідовно та аргументовано подавати результати власного дослідження. Зміст кожного розділу має чітко відповідати темі курсової роботи, бути внутрішньо узгодженим та спрямованим на повне і всебічне розкриття поставлених завдань. Рекомендований обсяг основної частини становить 18-23 сторінки. Кожен розділ повинен завершуватися стислими висновками, у яких узагальнюються основні результати проведеного аналізу та формулюються проміжні підсумки дослідження.

Висновки (загальні висновки) становлять підсумкову частину курсової роботи та відображають теоретичні й практичні результати виконаного дослідження. Вони повинні логічно впливати зі змісту основної частини, узгоджуватися з поставленою метою і завданнями роботи, а також містити узагальнення отриманих результатів, їх інтерпретацію та оцінку. Рекомендований обсяг загальних висновків становить 1-3 сторінки.

Список використаних джерел та літератури повинен містити перелік наукових, навчально-методичних та інших джерел, які були безпосередньо опрацьовані у процесі написання курсової роботи та на які здійснюються посилення у тексті. Як правило, список включає 25-30 позицій. Оформлення бібліографічних описів має відповідати чинним нормативним вимогам, зокрема стандарту ДСТУ 8302:2015 та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року (Додаток 4), що забезпечує уніфікованість і наукову коректність оформлення джерельної бази дослідження.

Додатки містять допоміжні матеріали, які доповнюють основний зміст роботи, але через значний обсяг або специфіку подання не включаються до основної частини. До таких матеріалів можуть належати ілюстрації, таблиці, схеми, зразки планів-конспектів уроків, дидактичні матеріали, учнівські роботи, анкети, тести тощо. Кожен додаток повинен мати відповідну тематичну назву та бути пронумерований згідно з установленими вимогами.

Загальний обсяг курсової роботи повинен становити не менше 25 сторінок (як правило, 25-30 сторінок) без урахування додатків та списку використаних джерел і літератури, що забезпечує достатній рівень розкриття теми дослідження.

Технічне оформлення курсової роботи здійснюється відповідно до встановлених вимог:

- **Шрифт:** Times New Roman, кегль 14, накреслення – звичайне;
- **Міжрядковий інтервал:** 1,5 (орієнтовно 30 рядків на сторінку);
- **Поля:** ліве – 30 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, праве – 10 мм;
- **Нумерація сторінок:** здійснюється арабськими цифрами у правому

нижньому куті без крапки в кінці;

- **Титульний аркуш:** включається до загальної нумерації сторінок, однак номер сторінки на ньому не проставляється;

- **Формат паперу:** робота виконується на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм);

- **Структурна організація тексту:** кожен розділ починається з нової сторінки; відстань між заголовками і текстом, а також між підрозділами становить один рядок;

- **Система нумерації:** сторінки, розділи, підрозділи, пункти, підпункти, таблиці та рисунки позначаються арабськими цифрами; додатки – великими літерами українського алфавіту (за винятком літер Г, Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ї);

- **Структурні елементи без нумерації:** такі частини роботи, як ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ, не мають порядкових номерів;

- **Ілюстрації та таблиці:** розміщуються безпосередньо після першого посилання на них у тексті або на наступній сторінці. Позначення здійснюється за зразком: Рисунок 2.3 або Таблиця 1.2, що означає порядковий номер об'єкта в межах відповідного розділу;

- **Оформлення таблиць:** позначка (наприклад, «Таблиця 1.2») розміщується у правому верхньому куті над заголовком таблиці, який подається безпосередньо над нею;

- **Оформлення рисунків:** позначка «Рисунок 1.2» та назва рисунка подаються під відповідною ілюстрацією;

- **Текст у таблицях:** заголовки граф подаються з великої літери, підзаголовки – з малої (якщо вони є продовженням заголовків) або з великої (якщо мають самостійне значення);

- **Перенесення таблиць:** у разі перенесення таблиці на інший аркуш її назва та номер зазначаються лише над першою частиною; над наступними частинами вказується «Продовження табл. 1.2»;

- **Посилання на джерела:** оформлюються у квадратних дужках. Наприклад: [3, с. 63] – сторінка 63 третього джерела; при посиланні на кілька джерел: [5; 7; 10; 23]. У разі використання інтернет-ресурсів без нумерації сторінок зазначається лише номер джерела: [23];

- **Посилання на об'єкти:** при згадуванні ілюстрацій і таблиць у тексті використовуються позначення (Рисунок 1.2), (Таблиця 1.3);

- **Скорочення:** використання довільних скорочень є неприпустимим; необхідно керуватися чинними нормативними словниками та загальноприйнятими стандартами скорочень.

Дотримання зазначених вимог забезпечує наукову коректність, структурованість та належний рівень оформлення курсової роботи відповідно до академічних стандартів.

Правила цитування та посилань

Дотримання правил цитування та коректного оформлення посилань є необхідною умовою забезпечення академічної доброчесності та наукової достовірності курсової роботи. Загальні вимоги до цитування полягають у такому:

а) текст цитати подається у лапках і відтворюється у тій граматичній формі, в якій він наведений у першоджерелі, із повним збереженням авторського написання. Наукові терміни, запозичені з праць інших авторів, як правило, не виділяються лапками, за винятком дискусійних або умовних понять, у разі використання яких доцільно застосовувати вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним і точним, без довільного скорочення тексту або спотворення авторського змісту. У разі пропуску окремих слів, словосполучень чи речень такий пропуск позначається трьома крапками (...). Якщо перед вилученим фрагментом тексту містився розділовий знак, він не зберігається;

в) кожна наведена цитата обов'язково супроводжується відповідним бібліографічним посиланням на джерело, що забезпечує можливість перевірки достовірності використаної інформації;

г) у випадку непрямого цитування (переказу змісту наукових положень іншого автора власними словами) необхідно точно передавати сутність викладених ідей, уникати довільних інтерпретацій та обов'язково зазначити джерело запозичення;

д) обсяг цитування повинен бути оптимальним: надмірне використання цитат може створювати враження компілятивності дослідження, тоді як їх недостатність знижує рівень наукової аргументованості. У разі цитування не за першоджерелом бібліографічне посилання оформлюється із зазначенням «Цит. за:»;

є) у випадках, коли автор курсової роботи здійснює смислове або графічне виділення окремих фрагментів цитованого тексту (наприклад, курсивом), це обов'язково зазначається у круглих дужках після цитати. Пояснювальний запис оформлюється таким чином: після відповідного застереження ставиться крапка, дефіс і ініціали автора курсової роботи, наприклад: (курсив наш. – І.П.).

Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел та літератури є обов'язковим структурним елементом курсової роботи та відображає джерельну базу проведеного дослідження. Він повинен містити не менше 20 позицій наукових, навчальних, довідкових та інших інформаційних ресурсів, які були використані під час написання роботи та на які здійснюються посилання у тексті.

Формування списку використаних джерел може здійснюватися одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті курсової роботи;
- в алфавітному порядку за прізвищами перших авторів або назвами джерел;
- у хронологічному порядку відповідно до року видання.

Бібліографічний опис джерел оформлюється відповідно до чинних нормативних вимог, зокрема ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», або із застосуванням міжнародних стандартів цитування, таких як MLA style, APA style, Chicago/Turabian style тощо. Вибір стилю оформлення має бути узгоджений із вимогами кафедри або освітньої програми.

Важливою умовою є те, що всі джерела, включені до списку використаних, повинні мати відповідні посилання у тексті курсової роботи, що підтверджує їх фактичне використання в процесі дослідження.

Оформлення додатків

Додатки є складовою частиною курсової роботи та розміщуються після списку використаних джерел і літератури. Вони містять допоміжні матеріали, що доповнюють основний текст дослідження та сприяють більш повному розкриттю його змісту. До додатків можуть включатися дидактичні матеріали, таблиці, статистичні дані, графіки, ілюстрації, схеми, фотографії, зразки навчальних розробок тощо.

Кожен додаток оформлюється як окрема структурна одиниця і починається з нової сторінки. У правому верхньому куті зазначається слово «Додаток», після чого вказується його позначення.

Кожен додаток повинен мати змістовний тематичний заголовок, який відображає його сутність і призначення.

У разі наявності кількох додатків вони послідовно позначаються великими літерами українського алфавіту (наприклад: «Додаток А», «Додаток Б», «Додаток В»), за винятком літер І, Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Нумерація сторінок у додатках здійснюється в межах кожного окремого додатка.

Обов'язковою вимогою є наявність посилань на додатки у текстовій частині курсової роботи, що забезпечує логічний зв'язок між основним змістом дослідження та допоміжними матеріалами.

5. ПЕРЕВІРКА ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Не пізніше ніж за два тижні до дати захисту курсової роботи (відповідно до затвердженого розкладу) здобувач вищої освіти подає роздрукований примірник роботи до дирекції навчально-наукового інституту педагогіки з метою її реєстрації у журналі обліку курсових робіт. Після здійснення реєстрації курсові роботи передаються на кафедру образотворчого мистецтва та дизайну для подальшої перевірки науковим керівником.

За результатами проведеної перевірки науковий керівник готує та подає на кафедру відгук на курсову роботу, а також акт перевірки на унікальність тексту. До зазначеного документа обов'язково додається звіт про результати перевірки, отриманий за допомогою відповідних програмно-технічних засобів. У випадку отримання негативного відгуку курсова робота повертається здобувачу вищої освіти для доопрацювання з урахуванням наданих зауважень і рекомендацій.

З метою забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності рівень оригінальності (унікальності) тексту курсової роботи визначається у відсотковому співвідношенні. Для оцінювання рівня оригінальності рекомендовано застосовувати таку шкалу:

- **понад 80 %** – високий рівень оригінальності тексту (робота вважається оригінальною, не потребує додаткових заходів щодо запобігання неправомірним запозиченням і містить незначний обсяг запозичень);
- **від 60 % до 80 %** – задовільний рівень оригінальності (робота визнається оригінальною, однак потребує перевірки наявності та коректності оформлення цитувань і посилань на використані джерела);
- **від 40 % до 60 %** – низький рівень оригінальності (робота може бути допущена до розгляду лише після доопрацювання автором, з обов'язковим усуненням некоректних запозичень та належним оформленням посилань, оскільки містить значний обсяг запозиченого матеріалу);
- **менше 40 %** – неприйнятний рівень оригінальності (робота не допускається до розгляду та не може бути рекомендована до захисту, оскільки містить суттєвий обсяг запозичень, що кваліфікується як плагіат).

Слід зазначити, що результати перевірки тексту за допомогою програмно-технічних засобів мають рекомендаційний характер. Остаточне рішення щодо рівня оригінальності тексту, а також можливості допуску курсової роботи до захисту або необхідності її доопрацювання приймає науковий керівник. Це рішення повинно бути обґрунтованим і зафіксованим в акті перевірки на унікальність тексту курсової роботи.

Захист курсової роботи проводиться у формі відкритого (публічного) виступу здобувача вищої освіти перед комісією, склад якої включає не менше трьох науково-педагогічних працівників кафедри образотворчого мистецтва та дизайну, у тому числі наукового керівника роботи. Захист здійснюється до початку екзаменаційної сесії відповідно до затвердженого розкладу.

За результатами захисту курсової роботи члени комісії, у присутності здобувача вищої освіти, ухвалюють колегіальне рішення щодо її оцінювання. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до «Положення

про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка», а також з урахуванням вимог Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS).

Процедура оцінювання курсової роботи передбачає два взаємопов'язані етапи:

- **попереднє оцінювання курсової роботи керівником (ОКК)**, що включає аналіз змісту, структури, рівня самостійності та науковості виконаного дослідження;

- **оцінювання під час захисту курсової роботи (ОКЗ)**, яке враховує рівень презентації результатів дослідження, обґрунтованість відповідей на запитання членів комісії, а також загальний рівень підготовки здобувача (Таблиця 1).

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Таблиця 1. Оцінювання курсової роботи керівником (ОКК): 100 балів

Елементи роботи, що підлягають оцінюванню	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1. Своєчасне подання роботи	Своєчасне подання завершеної роботи до дирекції навчально-наукового інституту педагогіки.	14
2. Якість написання (разом)	Сукупність показників якості виконання роботи.	86 (8+14+30+14+10+10)
Зміст	Наявність усіх структурних компонентів; стиль формулювання; відповідність поставленим завданням та назві роботи.	8
Вступ	Актуальність проблеми; рівень розробки проблеми; об'єкт, предмет, мета, завдання (чіткість формулювання, логічність, відповідність і взаємовідповідність); методи дослідження та їх відповідність меті й завданням; теоретичне і практичне значення.	14
Основна частина	Глибина розкриття завдань дослідження; доцільність і рівень використання джерел; відповідність матеріалу плану; логіка викладу; наявність науково грамотно сформульованих власних думок; використання методів, задекларованих у вступі; відповідність змісту сучасним науковим дослідженням.	30
Висновки	Відповідність логіки побудови висновків поставленим меті та завданням; адекватність та обґрунтованість висновків.	14
Список використаних джерел та літератури	Кількість джерел; наявність сучасних актуальних джерел (публікації за останні 5 років); відповідність оформлення бібліографічним вимогам.	10
Оформлення роботи	Відповідність вимогам до оформлення (шрифт, обсяг, цитування, посилання, таблиці, рисунки, додатки тощо).	10

Таблиця 2. Оцінювання курсової роботи в ході захисту (ОКЗ):100 балів

Елементи роботи	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
Якість виконання курсової роботи (до 80 балів): <ul style="list-style-type: none"> • відповідність теми й структури вимогам; • актуальність і науковий рівень дослідження; <ul style="list-style-type: none"> • логіка викладу матеріалу; • повнота розкриття теми; <ul style="list-style-type: none"> • рівень самостійності; • правильність оформлення; • якість списку джерел. 	Відображення результатів дослідження у наочних засобах, якість мультимедійної презентації.	50
	Розуміння та правильні відповіді на запитання членів комісії.	30
Захист курсової роботи (до 20 балів): <ul style="list-style-type: none"> • логічність і аргументованість доповіді; • повнота відповідей на запитання; • уміння презентувати результати. 	Логічне та аргументоване викладення матеріалу.	20

Підсумкова оцінка за курсову роботу визначається за 100-бальною шкалою з подальшим її переведенням у національну шкалу оцінювання та шкалу Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS), що забезпечує зіставність результатів навчання відповідно до міжнародних освітніх стандартів.

У процесі оцінювання курсової роботи, як на етапі попереднього аналізу науковим керівником, так і під час її публічного захисту, додатково враховується рівень публікаційної активності здобувача вищої освіти. Зокрема, наявність наукових або науково-практичних публікацій за тематикою дослідження є важливим показником апробації результатів роботи та свідчить про сформованість дослідницьких компетентностей. Оцінка на рівні 90 балів і вище може бути виставлена за умови наявності відповідних публікацій.

Підсумкова оцінка за курсову роботу (ОК) визначається як середнє арифметичне між оцінкою, отриманою за результатами попереднього оцінювання курсової роботи науковим керівником, та оцінкою, отриманою здобувачем вищої освіти під час її захисту:

$$OK = \frac{OKK + OKZ}{2}$$

OK – підсумкова оцінка за курсову роботу;

OKK – оцінка, отримана за попереднє оцінювання курсової роботи науковим керівником;

OKZ – оцінка, отримана здобувачем вищої освіти під час захисту курсової роботи.

Зазначений підхід до визначення підсумкової оцінки забезпечує об'єктивність оцінювання, оскільки враховує як якість виконання курсової роботи, так і рівень її представлення та захисту здобувачем вищої освіти.

Отримана здобувачем вищої освіти оцінка за результатами захисту курсової роботи фіксується науковим керівником у встановленому порядку: вона вноситься до електронного журналу обліку роботи академічної групи, залікової книжки здобувача вищої освіти, а також до відомості обліку успішності. Такий порядок документування результатів забезпечує офіційне підтвердження рівня навчальних досягнень здобувача та їх відповідність встановленим критеріям оцінювання.

У випадку порушення встановлених вимог до організації та виконання курсової роботи здобувач вищої освіти отримує оцінку «незадовільно». Зокрема, це стосується таких ситуацій: несвоєчасне подання курсової роботи до дирекції навчально-наукового інституту педагогіки без поважних причин; непроходження перевірки на академічну доброчесність (наявність низького або неприйняттого рівня оригінальності тексту); неявка здобувача на захист курсової роботи; відсутність рекомендації наукового керівника щодо допуску роботи до захисту.

У разі отримання незадовільної оцінки здобувач вищої освіти, за рішенням відповідної комісії, зобов'язаний або виконати курсову роботу за новою темою, або здійснити доопрацювання попередньої роботи. Термін виконання таких вимог визначається дирекцією навчально-наукового інституту педагогіки відповідно до чинного графіка освітнього процесу.

В інших випадках, що мають об'єктивний характер (зокрема, хвороба, службове відрядження чи інші документально підтверджені обставини), здобувач вищої освіти має право на продовження термінів проходження семестрового контролю відповідно до встановленого порядку.

7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ КУРСОВИХ РОБІТ З ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА/АБО ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
ОП Мистецтво в закладах освіти

1. Реалізація професійного стандарту вчителя у викладанні інтегрованого курсу «Мистецтво».
2. Компетентнісний підхід у методиці викладання мистецьких дисциплін.
3. Галузеві критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з мистецтва в умовах НУШ.
4. Формувальне оцінювання як засіб розвитку мистецької компетентності учнів.
5. Самооцінювання та взаємооцінювання у процесі художньо-творчої діяльності учнів.
6. Критерії та показники художнього розвитку учнів основної школи.
7. Вимоги до сучасного уроку інтегрованого курсу «Мистецтво» відповідно до професійного стандарту вчителя.
8. Проектування уроку мистецтва з орієнтацією на обов'язкові результати навчання.
9. Інтеграція різних видів мистецтва у шкільному курсі «Мистецтво».
10. Групові та командні форми організації навчання на уроках мистецтва.
11. Застосування інтерактивних технологій у викладанні інтегрованого курсу «Мистецтво».
12. Нетрадиційні форми уроків мистецтва як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів.
13. Формування художньо-творчої компетентності учнів у процесі практичної діяльності.
14. Методика роботи над тематичною композицією в інтегрованому курсі «Мистецтво».
15. Навчання школярів прийомів стилізації при виконання композиції «Декоративний натюрморт».
16. Місце анімалістичного жанру у розвитку спостережливості та творчого мислення учнів.
17. Книжкова ілюстрація як форма художньо-комунікативної діяльності школярів.
18. Графічний плакат у формуванні візуальної грамотності учнів.
19. Засоби виразності акварельного живопису як чинник формування художніх навичок учнів.
20. Малювання з натури як основа формування художнього мислення учнів.
21. Інтегроване навчання в мистецькій освітній галузі: методичні засади.
22. Використання цифрових технологій у художньо-творчій діяльності учнів.
23. Цифрові освітні ресурси у викладанні інтегрованого курсу

«Мистецтво».

24. Проектна діяльність як форма реалізації міжгалузевих зв'язків у мистецькій освіті.

25. Дотримання академічної доброчесності та авторського права в мистецькій діяльності учнів.

26. Формування емоційно-естетичного ставлення учнів до мистецтва в основній школі.

27. Розвиток естетичного смаку школярів засобами інтегрованого курсу «Мистецтво».

28. Мистецтво як засіб формування громадянської та національної ідентичності.

29. Народні традиції й звичаї у змісті інтегрованого курсу «Мистецтво».

30. Декоративна композиція як засіб патріотичного та морального виховання.

31. Організація освітнього процесу в мистецьких навчальних закладах.

32. Методика викладання образотворчого мистецтва у дитячій художній школі.

33. Наступність мистецької освіти у системі: школа – мистецький заклад – заклад вищої освіти.

34. Формування професійної орієнтації учнів у закладах мистецької освіти.

35. Оцінювання навчальних досягнень учнів у мистецьких навчальних закладах.

36. Організація виставкової та конкурсної діяльності як складова художньої освіти.

37. Педагогічна практика у мистецьких навчальних закладах при підготовці майбутнього вчителя мистецтва.

38. Методика організації плернерної практики у системі мистецької освіти.

39. Позакласна робота з мистецтва як засіб розвитку творчих здібностей учнів.

40. Методика підготовки та проведення мистецьких екскурсій.

41. Формування рефлексивних умінь учнів у процесі мистецької діяльності.

42. Дослідницька діяльність учнів у навчанні інтегрованого курсу «Мистецтво».

43. Педагогічний малюнок у системі професійної діяльності вчителя мистецтва.

44. Комунікативна компетентність учителя у викладанні мистецьких дисциплін.

45. Формування ключових компетентностей учнів засобами мистецтва.

46. Інклюзивний підхід у викладанні інтегрованого курсу «Мистецтво».

47. Професійний розвиток учителя мистецтва в умовах сучасної школи.

48. Методична культура вчителя мистецтва як чинник якості освітнього процесу.

49. Мистецький проект в школі як засіб розвитку комунікативних навичок (Soft Skills) учнів.

50. Особливості організації уроків інтегрованого курсу «Мистецтво» в умовах інклюзивного освітнього середовища.

51. Методика роботи з учнями з особливими освітніми потребами на уроках образотворчого мистецтва.

52. Адаптація та модифікація навчальних матеріалів з мистецтва для учнів з особливими освітніми потребами.

53. Індивідуальна освітня траєкторія учня в процесі мистецької діяльності в інклюзивному класі.

54. Формування художньо-творчої компетентності учнів з особливими освітніми потребами засобами мистецтва.

55. Роль вчителя мистецтва у створенні інклюзивного та безпечного освітнього середовища.

56. Диференційований підхід у навчанні мистецтва в умовах інклюзії.

57. Формування комунікативних і соціальних навичок учнів з особливими освітніми потребами засобами мистецтва.

58. Інтеграція арт-терапії в освітній процес як складова інклюзивного навчання.

59. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами на уроках мистецтва.

60. Інклюзивне мистецьке навчання як засіб забезпечення рівного доступу до освіти.

ДОДАТКИ

Додаток 1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА ДИЗАЙНУ**

**КУРСОВА РОБОТА
З ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА/АБО ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
"МИСТЕЦТВО"**

на тему:

_____ (тема курсової роботи: *Times New Roman 16, напівжирний*)

Реєстраційний № _____

Дата здачі _____

Здобувача вищої освіти

_____ курсу _____ групи
_____ форми здобуття освіти
спеціальності _____
предметної спеціальності _____
спеціалізації _____
освітньої програми _____

_____ (Прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти)

Науковий керівник

_____ (посада, науковий ступінь, вчене звання)

_____ (Прізвище, ім'я та по батькові керівника)

Оцінка

За університетською шкалою _____

За 100-бальною шкалою _____

За шкалою ЄКТС _____

Члени комісії

_____ (підпис) (Власне ім'я і ПРІЗВИЩЕ)

_____ (підпис) (Власне ім'я і ПРІЗВИЩЕ)

_____ (підпис) (Власне ім'я і ПРІЗВИЩЕ)

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЗДО – заклад дошкільної освіти
ЗВО – заклад вищої освіти
ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я
ЗСЖ – здоровий спосіб життя
ООН – Організація Об'єднаних Націй
НАН – Національна академія наук

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ	6
1.1. Назва підрозділу	6
1.2. Назва підрозділу	10
Висновки до розділу 1	14
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ	15
2.1. Назва підрозділу	15
2.2. Назва підрозділу	19
Висновки до розділу 2	24
РОЗДІЛ 3. НАЗВА РОЗДІЛУ	25
3.1. Назва підрозділу	25
3.2. Назва підрозділу	30
Висновки до розділу 3	34
ВИСНОВКИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	37
ДОДАТКИ	39

Приклад оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел та літератури

(за ДСТУ 8302:2015, згідно наказу МОН № 40 від 12.01.2017 р.)

Таблиця. Приклади бібліографічного опису

Тип видання	Приклад оформлення
Окремі видання з одним, двома або трьома авторами	Шмельова Т. В. Мистецтво скульптури : навч.-метод. посіб. Житомир, 2018. 200 с.
	Підлужна Г. В., Светлакова Д. О. Формування комунікативних умінь молодших школярів засобами ігрових технологій на уроках рідної мови : навч.-метод. посіб. для студ. пед. ф-тів і вчителів поч. кл. Житомир, 2008. 91 с.
Праці чотирьох і більше авторів (варіанти запису, «та ін.»)	Ботаніка в таблицях і схемах : посіб. для учнів загальноосвіт. навч. закл., абітурієнтів та вчителів / Л. Є. Астахова та ін.; за ред. Г. Є. Киричук. 2-ге вид., випр. і доповн. Житомир, 2012. 271 с.
	Астахова Л. Є., Гарбар Д. А., Киричук Г. Є., Корнійчук Н. М., Перепелиця Л. М., Шелок Ю. С. Ботаніка в таблицях і схемах : посіб. для учнів загальноосвіт. навч. закл., абітурієнтів та вчителів / за ред. Г. Є. Киричук. 2-ге вид., випр. і доповн. Житомир, 2012. 271 с.
Видання іноземною мовою	Sosnytskyi Y., Pidubna O., Snigovska O., Donets I., Hlazunova I. The role of art and humanities in shaping cultural approach. Multidisciplinary Reviews. 2024. Iss. 7. URL: https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe049
	Buschey M. Wege zu Brecht. Berlin : Dittrich, 2007. 192 s.
	Holinska, T. M. (2016). Zmist, formy i metody art-terapevtychnoho vplyvu na osobystist' dytyny [The content, forms and methods of art-therapeutic influence on the personality of the child]. <i>Osvita ta rozvytok obdarovanoyi osobystosti</i> [Education and development of a gifted personality], 5, 13-16. http://otr.ioid.gov.ua/images/pdf/2016/6/05.pdf
	Pidubna, O., Pylnik, M., Pichkur, M., Poluden, L., Sotska, H. & Maksymchuk, A. (2022). Pedagogical Mechanisms to Activate the Creative Development of Students of Art and Pedagogical Specialties of Higher Education Institutions by Means of the Latest Art. <i>Revista Românească pentru Educație Multidimensională</i> , 15(3), 1-14. https://doi.org/10.18662/rrem/15.3/749

Законодавчі та нормативні документи	Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ МОН від 12.01.2017 р. № 40. Офіційний вісник України. 2017. № 20. С. 136-141.
	Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Законодавство України : база даних / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18 (дата звернення: 30.06.2025).
Статті з періодичних видань (журналів)	Шостачук Т. В., Колесник Н. Є. Культурологічний компонент змісту освіти в польських закладах освіти. <i>Вісник науки та освіти</i> . 2025. № 11 (41). С. 3305-3319. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11(41)-3305-3319
	Куниця Г. В., Піддубна О. М., Максимчук А. П. Мистецька освіта в Україні: розвиток творчого потенціалу особистості. <i>Актуальні питання гуманітарних наук</i> . 2025. Вип. 84, т. 2. С. 94-99. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4863/84-2-14
	Vasylieva K. V., Kolosnichenko O. V. Decorative painting as a means of translating cultural semantic narrative. <i>Art and Design</i> . 2024. Vol. 7, No. 3. P. 110-120. DOI: 10.30857/2617-0272.2024.3.9
Статті з неперіодичних (продовжуваних) видань, наукових збірників	Шостачук Т. В. Україна та Республіка Польща: освітні та культурні відносини у часи війни. <i>International Science Journal of Education & Linguistics</i> . 2025. Vol. 4, Is. 6. С. 10-22.
	Куниця Г. В. Побудова і рисунок абстрактної форми. <i>Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін</i> : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (15–16 трав. 2025 р.). Умань : Візаві, 2025. С. 58-63.
	Максимчук А. П., Куниця Г. В. Нетрадиційне малювання як один із способів розвитку креативного мислення учнів. <i>Майстерність комунікації у мистецькій і професійній освіті</i> : зб. наук. пр. Житомир : Н. М. Левковець, 2020. Ч. 1. С. 144-146.
	Васильєва К., Піддубна О. Авторське декоративне панно з українським орнаментом у професійній підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва та вчителів інтегрованого курсу «Мистецтво». <i>Збірник тез доповідей наукової конференції викладачів та молодих науковців ЖДУ ім. І. Франка з нагоди Днів науки</i> (16-17 трав. 2025 р.). Житомир, 2025. С. 139-144.

Дисертації	Поліщук О. П. Художнє мислення в контексті естетичної теорії... : дис. ... д-ра філос. наук. Київ, 2009. 382 с.
	Піддубна О. М. Народна художня творчість у фаховій підготовці майбутнього вчителя образотворчого мистецтва... : дис. ... канд. пед. наук. Житомир, 2009. 280 с.
	Шмельова Т. В. Підготовка майбутніх учителів до формування естетичного світосприймання в молодших школярів... : дис. ... канд. пед. наук. Житомир, 2008. 20 с.
Автореферати дисертацій	Павленко В. В. Теорія і практика розвитку креативності школярів у системі загальної середньої освіти Польщі... : автореф. дис. ... д-ра. пед. наук. Житомир, 2023. 32 с.
	Колесник Н. Є. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів... : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Житомир, 2007. 20 с.
Частини з колективних видань	Чайковська В. Три кави на двох... Лицар нескореного духу. Житомир, 2014. С. 288-302.
Багатотомні видання	Льченко О. Твори. У 2 т. Т. 1. Київ, 1979. 692 с.
	Енциклопедія історії України. У 10 т. Т. 5. Київ : Наук. думка, 2008. 551, [6] с.
Електронні ресурси, що дублюють паперові видання	Getka J., Moisiienko V. Origins... Українська полоністика. 2020. Вип. 17. С. 27-39. URL: http://polonistyka.zu.edu.ua/article/view/190562/192338 (дата звернення: 30.06.2025).
	Чернюк С. Л. Соціально-політична та літературна комунікації... Intermarum. 2014. № 1. С. 61-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inhnpc_2014_1_8 (дата звернення: 30.06.2025).
Електронні ресурси тільки онлайн	Ліпісівський М. Л. Загальні особливості... Текст. Контекст. Інтертекст. 2017. Вип. 2. URL: http://text-intertext.in.ua/index.php?id=163 (дата звернення: 28.01.2020).
	Кучерук О. А. Формування лексичної компетентності... Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. Т. 63, № 1. URL: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1994 (дата звернення: 30.11.2020).
Архівні джерела	Матеріали Ради Народних комісарів УНР // ЦДАВО України. Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8-12.
Стандарти	ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.